T015 BD VI 201-Q3 Đại Trang Nghiêm Kinh Luận

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

ÑAÏI TRANG NGHIEÂM KINH LUAÄN QUYEÅN 3 CHÖÔNG 11

Neáu coù vò ñeä töû naøo giöõ vöõng Giôùi luaät, ñöôïc ngöôøi toân kính thì taát caû ngöôøi ñôøi ñeàu toân kính ngöôøi aáy nhö baäc Thaày.

Toâi töøng nghe: Thuôû xöa, coù caùc thaày Tyø-kheo ñi trong con ñöôøng hoang vaéng, bò boïn cöôùp traán loät heát y phuïc. Boïn cöôùp muoán gieát saïch caùc Tyø-kheo vì sôï caùc Tyø-kheo seõ vaøo xoùm toá caùo. Trong boïn cöôùp coù moät teân tröôùc ñaây töøng xuaát gia neân haén noùi vôùi ñoàng boïn: –Ñaâu caàn gieát hoï laøm gì? Theo phaùp Tyø-kheo thì khoâng ñöôïc laøm toån thöông caây coû, baây giôø caùc oâng haõy laáy coû troùi hoï laïi. Vì sôï toån thöông caây coû neân hoï seõ khoâng daùm böùt ñöùt maø ñi. Boïn cöôùp lieàn laáy coû troùi caùc Tyø-kheo laïi, roài keùo nhau boû ñi. Caùc thaày Tyø-kheo bò troùi baèng coû, sôï phaïm giôùi caám khoâng daùm böùt ñöùt. Thaân khoâng maëc y aùo neân bò maët trôøi thieâu ñoát, laïi theâm muoãi moøng, ruoài boï bu caén. Caùc thaày bò troùi töø saùng ñeán tröa, roài cho ñeán khi maët trôøi laën, boùng toái bao phuû daøy ñaëc, caùc thaày nghe tieáng chaân ñuoåi chaïy cuûa loaøi caàm thuù, tieáng tru cuûa nhöõng loaøi choàn röøng, cuøng tieáng ruùc cuûa chim cuù meøo, aâm thanh gheâ rôïn vang reàn thaät laø ñaùng sôï. Coù moät thaày Tyø-kheo giaø baûo caùc Tyø-kheo: –Caùc thaày haõy laéng nghe, maïng ngöôøi thaät ngaén nguûi nhö doøng soâng chaûy xieát. Neáu chuùng ta coù ôû treân coõi trôøi cuõng chaúng toàn taïi daøi laâu, huoáng gì maïng ngöôøi ôû choán nhaân gian, ñaâu theå giöõ gìn ñöôïc? Maïng soáng ñaõ mong manh thì sao laïi vì thaân maïng naøy maø phaù huûy giôùi caám? Caùc thaày neân bieát raèng, thaân ngöôøi khoù ñöôïc, Phaät phaùp khoù gaëp, caùc caên khoù ñuû, tín taâm khoù sinh. Moãi thöù aáy ñeàu khoù gaëp ñöôïc. Ví nhö con ruøa muø gaëp ñöôïc boïng caây noåi, Chaùnh ñaïo cuûa Phaät khoâng gioáng nhö chín möôi laêm thöù taø kieán ñieân ñaûo kia, khoâng coù quaû baùo gì. Ngöôøi tu haønh Phaät ñaïo chaéc chaén ñaït ñöôïc chaùnh quaû, sao laïi tieác nuoái caùi thaân voâ thöôøng baát ñònh maø phaù huûy Thaùnh giaùo cuûa Phaät. Neáu ai vaâng giöõ lôøi Phaät daïy, thì ñôøi naøy ñöôïc tieáng khen vaø coâng ñöùc ñaày ñuû, ñôøi sau ñöôïc vui söôùng, nhö baøi keä do Phaät noùi: Neáu ngöôøi coù trí tueä Giöõ vöõng ñöôïc giôùi caám Caàu trôøi, ngöôøi, Nieát-baøn Ñaït ñöôïc ñieàu nhö yù Tieáng toát vang khaép nôi Moïi ngöôøi ñeàu cuùng döôøng AÉt ñöôïc vui trôøi, ngöôøi Cuõng ñöôïc quaû giaûi thoaùt. Roàng chuùa Y-la-baùt Vì phaù huûy giôùi caám Giaãm ñaïp leân laù caây

Khi cheát ñoïa laøm roàng
Chö Phaät chöa xaùc ñònh
Khi naøo boû thaân roàng.
Neáu giöõ vöõng giôùi caám
Vieäc naøy raát laø khoù.
Hình thöùc giôùi raát nhieàu

Khoù phaân bieät hieåu roõ
Nhö ñoáng gai, röøng kieám
Vaøo ñoù nhieàu toån thöông
Ngöôøi yeáu keùm khoâng kham
Giöõ gìn giôùi nhö theá.
Caùc thaày Tyø-kheo bò khoå sôû böùc baùch, khoâng theå co, duoãi, cho ñeán chuyeån ñoäng thaân theå, vì sôï coû bò ñöùt seõ traùi phaïm giôùi caám. Neân caùc thaày baûo nhau:
–Chuùng ta tu haønh cuõng nhö caùi caân kia giöõ möùc quaân bình khoâng cho taêng giaûm.
Giôø ñaây bò laâm vaøo hoaøn caûnh khoán ñoán sôï haõi, phaûi quyeát chí moät loøng khoâng lay chuyeån môùi phaân bieät ñöôïc söï meàm yeáu hay maïnh meõ. Laáy caùi thaân heøn moïn ñeå ñoåi laáy phaùp quyù giaù an vui choán trôøi, ngöôøi vaø söï an vui Nieát-baøn, thì giôø ñaây chuùng ta khoâng coù con ñöôøng naøo khaùc, chæ neân giöõ gìn giôùi caám, duø cheát cuõng khoâng traùi phaïm.
Vò Tyø-kheo giaû lieàn noùi keä:
Chuùng ta töø xöa nay
Gaây ra caùc nghieäp aùc
Hoaëc ñöôïc sinh coõi ngöôøi
Troäm caép, daâm vôï ngöôøi
Bò hình phaït cuûa vua
Nhieàu khoâng theå tính keå,
Laïi chòu khoå ñòa nguïc
Cuõng vaäy, khoù keå heát
Hoaëc laøm loaøi suùc sinh
Boø, deâ vaø gaø, choù
Höôu nai, caàm thuù thaûy
Bò keû khaùc gieát haïi
Maát thaân nhieàu khoâng xieát
Khoâng heà coù chuùt lôïi.
Chuùng ta hoâm nay ñaây
Vì giöõ gìn Thaùnh giôùi
Xaû boû thaân nhoû naøy
AÉt ñöôïc lôïi ích lôùn.
Nay ta gaëp nguy aùch
Chaéc chaén boû thaân maïng
Neáu sau khi qua ñôøi
Sinh Thieân höôûng vui söôùng
Neáu huûy phaïm giôùi caám
Hieän ñôøi mang tieáng xaáu

Bò ngöôøi ñôøi khinh thöôøng
Cheát ñi ñoïa ñöôøng aùc,
Nay cuøng nhau laäp theä
ÔÛ ñaây ñeán khi cheát
Duø cho naéng maët trôøi
Chieáu khoâ thaân maïng toâi
Chuùng con giöõ giôùi Phaät
Khoâng bao giôø huûy phaïm.
Giaû söû caùc thuù döõ
Caén xeù tay chaân con
Cuõng khoâng heà huûy phaïm
Giôùi caám Thích Sö Töû
Con thaø, giöõ giôùi cheát
Khoâng soáng maø traùi phaïm.

Caùc thaày Tyø-kheo nghe vò Tyø-kheo giaø noùi keä naøy roài, moãi vò ñeàu ngoài ngay thaúng, khoâng heà dao ñoäng, ví nhö caây lôùn luùc khoâng coù gioù thoåi, caønh laù khoâng lung lay. Baáy giôø coù vò vua noï tình côø ñi saên baén, nhaø vua daàn daàn ñi veà phía caùc thaày Tyø-kheo bò troùi.

Troâng thaáy caùc thaày töø xa, nhaø vua sinh taâm nghi ngôø beøn nghó: “Khoâng bieát nhöõng ngöôøi loõa hình kia laø Ni-kieàn hay Sa-moân?”. Nghó xong, nhaø vua lieàn sai ngöôøi ñeán xem thöû. Caùc thaày Tyø-kheo voâ cuøng theïn, che thaân mình laïi. Ngöôøi söù xeùt bieát laø Sa-moân ñeä töû Phaät. Vì sao maø bieát? Vì beân vai phaûi cuûa hoï bò ñen. Ngöôøi söù voäi quay trôû laïi taâu
vua:
–Caùc vò aáy laø Sa-moân chöù chaúng phaûi Ni-kieàn.
OÂng lieàn noùi keä:
Xin ñaïi vöông bieát cho
Hoï bò giaëc traán loät
Xaáu hoå bò coû troùi
Nhö moùc saét buoäc voi.

Nhaø vua nghe roài raát laáy laøm laï, im laëng suy nghó: “Baây giôø ta haõy ñeán choã caùc thaày Tyø-kheo”. Nghó xong, nhaø vua noùi keä:
Bò coû xanh troùi tay
Gioáng nhö caùnh anh vuõ
Laïi nhö deâ teá trôøi
Naèm yeân khoâng nhuùc nhích
Tuy bieát ñang gaëp nguy
Ngoài yeân khoâng haïi coû
Nhö caây bò löûa ñoát
Traâu mao cheát vì ñuoâi.

Noùi keä xong, nhaø vua ñeán choã caùc Tyø-kheo, hoûi:
Thaân theå raát khoûe maïnh
Coù söùc, khoâng beänh taät
Vaäy vì lyù do gì
Coû troùi, laïi ngoài yeân?
Caùc thaày haù khoâng bieát
Chính mình coù söùc ö?
Bò chuù thuaät meâ hoaëc
Hay laø vì khoå haïnh
Hay nhaøm chaùn thaân mình?
Xin mau noùi cho bieát.
Thaày Tyø-kheo ñaùp:
Coû naøy raát non yeáu
Böùt ñöùt cuõng khoâng khoù
Chæ vì bò buoäc bôûi
Giôùi Kim cang cuûa Phaät
Giöõ gìn caùc giôùi caám
Neân khoâng daùm böùt ñöùt.
Phaät noùi: caùc coû caây
Laø nôi quyû thaàn ôû
Chuùng toâi khoâng daùm traùi
Cho neân khoâng daùm böùt.
Gioáng nhö ñaøn chuù thuaät
Veõ phaïm vi quanh raén
Nhôø naêng löïc thaàn chuù
Raén ñoäc khoâng qua ñöôïc,
Theá Toân veõ phaïm vi
Chuùng toâi khoâng daùm vöôït.
Chuùng toâi tuy giöõ thaân
Cuoái cuøng cuõng phaûi cheát
Nhöng thaø giöõ giôùi cheát
Hôn phaù giôùi maø soáng.
Coù ñöùc vaø khoâng ñöùc
Roát cuoäc roài cuõng cheát
Coù ñöùc tueä maïng coøn
Vaø laïi coù tieáng khen
Khoâng ñöùc tueä maïng maát
Cuõng maát caû tieáng taêm.
Caùc Sa-moân chuùng toâi

Giöõ giôùi laø söùc maïnh
Giöõ giôùi laø ruoäng toát
Sinh ra caùc coâng ñöùc
Theàm thang sinh coõi trôøi
Haït gioáng cuûa tieáng khen
Beán caàu leân bôø Thaùnh
Ñaàu, maét cuûa caùc lôïi
Ai ngöôøi coù trí tueä
Muoán phaù bình giôùi ñöùc?
Luùc aáy nhaø vua raát vui möøng, lieàn môû coû troùi cho caùc thaày Tyø-kheo vaø noùi keä:
Laønh thay! Giöõ vöõng ñöôïc
Nhöõng ñieàu Theá Toân daïy
Thaø boû thaân maïng mình
Giöõ phaùp khoâng huûy phaïm.
Nay toâi cuõng quy maïng Nhö theá baøy phaùp lôùn Quy y lìa noùng böùc Ñaáng Giaûi Thoaùt Maâu-ni Ngöôøi giöõ giôùi vöõng chaéc Nay toâi cuõng quy maïng.
CHÖÔNG 12 Neáu ngöôøi trong taâm hieàn thieän thì thöôøng an oån, laøm lôïi ích cho taát caû chuùng sinh. Theá neân ngöôøi trí phaûi tu taâm, khieán cho taâm aáy luoân hieàn thieän. Toâi töøng nghe: Thuôû xöa, coù caùc Tyø-kheo cuøng nhöõng ngöôøi ñi buoân ra bieån tìm vaät baùu. Khi moïi ngöôøi ra giöõa bieån thì thuyeàn bò vôõ. Luùc aáy coù moät Tyø-kheo treû tuoåi vôù ñöôïc taám vaùn, coøn Thöôïng toïa Tyø-kheo khoâng ñöôïc mieáng vaùn neân saép bò chìm. Vò Thöôïng toïa voâ cuøng hoaûng sôï, sôï bò cheát troâi, neân noùi vôùi thaày Tyø-kheo treû tuoåi: –Chaúng leõ thaày khoâng nhôù giôùi do Phaät daïy laø phaûi toân kính baäc thöôïng toïa sao? Thaày haõy ñöa taám vaùn cuûa thaày cho toâi. Thaày Tyø-kheo treû tuoåi suy nghó: “Ñuùng thaät, Ñöùc Theá Toân coù daïy ñieàu naøy, neáu coù caùc thöù lôïi laïc thì tröôùc neân nhöôøng cho baäc Thöôïng toïa”. Thaày laïi nghó raèng: “Neáu ta ñöa mieáng vaùn cho Thöôïng toïa, thì chaéc chaén seõ bò chìm trong doøng nöôùc, tai naïn cuûa bieån caû thaät laø voâ bieân, maïng soáng cuûa ta seõ khoâng ñöôïc toaøn veïn. Tuoåi ta coøn nhoû, laïi môùi xuaát gia, chöa ñaéc ñaïo quaû, ta laáy laøm buoàn vì ñieàu naøy, neân baây giôø chính laø luùc ta neân boû thaân ñeå cöùu maïng Thöôïng toïa”. Nghó roài, thaày Tyø-kheo beøn noùi keä: Ta vì giuùp hoaøn toaøn Neân thuaän theo lôøi Phaät Voâ löôïng coâng ñöùc nhoùm Tieáng khen khaép möôøi phöông Thaân maïng raát thaáp heøn Vì sao traùi lôøi Phaät! Nay ta thoï giôùi Phaät Phaûi giöõ vöõng ñeán cheát Vì thuaän theo lôøi Phaät Nhöôøng vaùn boû thaân maïng. Neáu khoâng gaëp vieäc khoù Khoâng heà ñöôïc quaû khoù. Neáu ta giöõ taám vaùn AÉt vöôït naïn bieån lôùn Neáu khoâng thuaän lôøi Phaät Seõ chìm bieån sinh töû. Nay ta chìm xuoáng nöôùc Tuy cheát, vaãn laø hôn Neáu boû lôøi Phaät daïy Maát lôïi sinh trôøi, ngöôøi Cho ñeán ñaïi Nieát-baøn

Vui baäc nhaát, voâ löôïng.

Noùi keä xong, thaày Tyø-kheo trao mieáng vaùn cho Thöôïng toïa. Vò Thöôïng toïa nhaän laáy. Luùc ñoù thaàn bieån xuùc ñoäng tröôùc söï chaân thaønh cuûa thaày Tyø-kheo, lieàn tieáp laáy thaày

Tyø-kheo treû tuoåi ñöa leân bôø vaø chaép tay baïch:

–Giôø ñaây, toâi xin quy y baäc giöõ vöõng giôùi phaùp. Thaày ñaõ gaëp tai naïn nguy khoán nhö vaäy maø vaãn giöõ giôùi Phaät.

Thaàn bieån beøn noùi keä ca ngôïi thaày Tyø-kheo:

Thaày thaät laø Tyø-kheo
Ñuùng laø ngöôøi khoå haïnh
Ñöôïc goïi laø Sa-moân
Thaày ñaùng danh nhö theá.
Cuõng nhôø caùc coâng ñöùc
Vaø naêng löïc cuûa thaày
Caùc baïn vaø cuûa baùu
Thoaùt khoûi tai naïn lôùn
Taát caû ñeàu an oån.
Lôøi theä thaày vöõng chaéc
Kính thuaän lôøi Phaät daïy
Thaày laø ngöôøi hôn caû
Xua tan caùc hoaïn naïn
Giôø ñaây toâi laøm sao
Khoâng uûng hoä cho ñöôïc.
Thaáy chaân lyù, giöõ giôùi
Vieäc naøy chöa phaûi khoù
Phaøm phu khoâng phaù giôùi
Ñoù môùi thaät ít coù.
Tyø-kheo soáng an oån
Thanh tònh töï deø daët
Khoâng heà huûy giôùi caám
Ñoù cuõng chöa phaûi khoù,
Chöa ñaït ñöôïc daáu ñaïo
Coøn soáng trong sôï haõi
Boû thaân theå ñaùng yeâu
Giöõ gìn giôùi Phaät daïy
Khoù laøm maø laøm ñöôïc
Ñoù raát laø ít coù!

CHÖÔNG 13

Neáu chöa thaáy daáu ñaïo thì tuy hoïc roäng nghe nhieàu vaãn khoâng theå döùt ñöôïc khoå sinh töû. Theá neân ngöôøi hieåu bieát phaûi mong caàu thaáy ñöôïc chaân

lyù.

Toâi töøng nghe:

Thuôû xöa, coù hai anh em cuøng ñi xuaát gia. Ngöôøi anh chöùng quaû A-la-haùn, coøn ngöôøi em thì thoâng suoát ba taïng giaùo ñieån. Khi ñoù ngöôøi anh noùi vôùi ngöôøi em:

–Thaày neân ngoài thieàn.

Ngöôøi em heïn:

–Em seõ ngoài thieàn.

Thaày Tyø-kheo La-haùn laïi noùi:

–Chaúng leõ thaày khoâng nghe Ñöùc Phaät daïy: Ngöôøi haønh ñaïo nhö chöõa löûa chaùy ñaàu ñoù sao?

Vò aáy noùi keä:

Vieäc hoâm nay laøm ñöôïc
Ñöøng ñôïi ñeán ngaøy mai
Thaân ngöôøi khoâng giöõ ñöôïc
Haõy mau tu vieäc laønh!
Khi thaàn cheát ñaõ ñeán
Thì khoâng theå van xin
Neáu khi ngöôøi qua ñôøi
Khoâng bieát ñi ñöôøng naøo
Meâ muoäi theo nghieäp duyeân
Naøo bieát ñöôøng xa gaàn.
Maïng nhö ñeøn tröôùc gioù
Khoâng bieát taét luùc naøo
Thaày noùi roài seõ haønh
Lôøi naøy raát luoáng doái!
Söï cheát döõ nhö coïp
Khoâng dung tuùng moät ai
Moät khi coïp cheát ñeán
Khoâng ñôïi ñeán ngaøy mai.
Vua cheát raát taøn haïi
Thaày neân sinh lo sôï
Phaûi bieát thaân mong manh
Maïng naøy khoù giöõ ñöôïc
Neân sieâng quaùn noäi thaân
Boû ñi vieäc hoïc roäng.
Mong giaûi thoaùt theá gian
Vöôït haún goác sinh töû
Khi caùi cheát vuït ñeán

Hoái haän laøm sao kòp?
Neáu nay thaáy daáu ñaïo
Khoûi aên naên ngaøy sau
Vöõng beàn trong Phaät phaùp
Goïi ñoù laø daáu ñaïo.
Vieäc hoïc roäng luoáng doái
Neân boû chôù yeâu tieác
Tuy nghe nhieàu hieåu roäng
Khoâng ñaït ñöôïc daáu ñaïo
Nhö ngöôøi muø caàm ñeøn
Soi ngöôøi, mình khoâng thaáy.
Neáu muoán caàu töï lôïi
Caàn phaûi thaáy daáu ñaïo.
Vang danh giöõa moïi ngöôøi
Lôøi leõ kheùo leùo hay
Giaûng noùi caùc phaùp töôùng
Giaûi thích caùc nghi ngôø
Laøm cho chuùng nghe phaùp
Ñeàu sinh taâm vui möøng
Laïi khieán cho moïi ngöôøi
Thaûy ñeàu ñöôïc ñieàu hoøa,
Tuy laøm ñöôïc nhö vaäy,
Nhöng khi cheát taâm loaïn
Cuõng ñoïa vaøo ñöôøng aùc
Bò ngöôøi trí cöôøi cheâ.
Caùc phaùp do thaày giaûng
Ñuû lôøi leõ, caâu vaên
Thöù lôùp noùi nhaân quaû
Lôøi hay vui taâm yù
Vò ngoït nhö mía lau
Tuy laøm ñöôïc nhö vaäy
Maø khoâng töï ñieàu hoøa
Thì chöa döùt ba ñöôøng
Mình chöa ñöôïc giaûi thoaùt
Thì chaúng duøng vieäc aáy
Phaøm phu khoâng ñaùng tin
Neân caàu thaáy chaân lyù.
Thaày ñöôïc nhieàu lôøi khen
Cho laø noùi phaùp gioûi

Tuy coù tieáng khen suoâng
Ích lôïi chi cho thaày!
Neân quaùn saùt trong thaân
An nhieân tu thieàn ñònh.
Xöa nay ngöôøi hoïc roäng
Treân ñôøi coù raát nhieàu
Voâ thöôøng laøm taøn luïn
Chaúng coøn ñöôïc laø bao
Gian khoå tìm tieáng khen
Tuy ñöôïc laïi maát ñi.
Phaät noùi phaùp höõu vi
Taát caû ñeàu voâ thöôøng
Haèng sa Phaät quaù khöù
Thaønh töïu ba Ñaït trí
Döùt tröø heát ba chöôùng
Moät nieäm quaùn ba ñôøi
Caùc Ñöùc Theá Toân naøy
Noåi tieáng khaép möôøi phöông
Nay ñeàu nhaäp Nieát-baøn
Teân tuoåi cuõng maát theo.
Theá neân thaày hoâm nay
Neân sieâng tu tinh taán
Döùt boû nhöõng tieáng khen
Chæ caàu ñöôïc giaûi thoaùt.
Thaày Tyø-kheo thoâng suoát ba Taïng ñaùp:
–Ñuùng phaûi laøm nhö vaäy.
Khoâng bao laâu, thaày Tyø-kheo thoâng suoát ba Taïng bò beänh naëng, sôï seõ qua ñôøi neân trong loøng voâ cuøng aên naên, beøn noùi keä:
Laï thay! Ta hoâm nay
Trong Thaùnh phaùp cuûa Phaät
Giôùi vaên tuy ñaày ñuû
Nhöng khoâng thaáy chaân lyù
Neáu baây giôø ta cheát
Thì ñaâu khaùc loaøi choù
Troâi laên trong sinh töû
Nhö baùnh xe thôï goám.
Nay ta raát xoùt xa
Chöa chöùng ñöôïc daáu ñaïo
Thaày toå ruû loøng thöông

Khuyeân ta tu thieàn ñònh
Ta khoâng vaâng lôøi daïy
Chöa tu taäp phaàn naøo
Vì theá neân hoâm nay
Khoâng thaáy ñöôïc Chaân ñeá.
Ta caàm troïn ñeøn phaùp
Saùng röïc cuûa Ñöùc Phaät
Nhöng ta quaù voâ minh
Khoâng theå töï soi mình
Vì khoâng theå töï soi
Neân maõi khoå sinh töû.
Caùc Tyø-kheo ñoàng hoïc nghe tin thaày Tyø-kheo aáy bò beänh naëng ñeàu ñeán thaêm hoûi, thaáy thaày bò khuûng hoaûng tinh thaàn, moïi ngöôøi ñeàu kinh ngaïc vaø noùi:
–Chaúng leõ thaày khoâng nghe Ñöùc Phaät coù daïy raèng: Ngöôøi hoïc roäng coù naêng löïc trí tueä, bieát ñöôïc voâ thöôøng. Theá neân nay thaày chôù lo sôï.
Thaày Tyø-kheo bò beänh lieàn noùi keä ñaùp lôøi caùc Tyø-kheo ñoàng hoïc:
Tröôùc toâi ñöôïc chæ daïy
Phaûi tu phaùp ngoài thieàn
Laàn löïa ngaøy laïi ngaøy
Bieáng löôøi töï doái gian
Laøm cho moät ñôøi naøy
Luoáng qua chaúng ñöôïc gì.
Thaân naøy nhö chuøm boït
Toâi chaúng quaùn saùt saâu
Nghó böøa laø chaéc thaät
Baát chôït caùi cheát ñeán
Chuyeân roøng phaùp hoïc roäng
Luùc soáng nghó laø hôn
Boãng thaàn cheát hôùp hoàn
AÊn naên laøm sao kòp?
Nhö lôøi kinh ñaõ daïy
Phaûi tu taäp ngoài thieàn
Tinh taán chôù bieáng nhaùc
Tröø heát caùc keát söû
Phaät coù daïy nhö vaäy
Toâi chaúng thöïc haønh theo
Löûa aên naên thieâu ñoát
Laøm taâm toâi phieàn naõo.

Giôø toâi raát yeáu ôùt
Nhö ñöùa treû ngu ngô
Trong saùu ñöôøng aùc kia
Khoâng bieát choïn ñöôøng naøo!
Chaúng bieát ñôøi töông lai
Seõ ñöôïc nghe lôøi Phaät?
Hay luaân hoài ba coõi?
Seõ gaëp ñöôïc nhöõng ai?
Cuõng khoâng bieát vò lai
Laøm neân söï nghieäp gì?
Hoaëc ñaùnh maát baûn taâm
Sinh khôûi ba thöù ñoäc
Khoâng tu caùc vieäc laønh
Chæ gaây nhieàu nghieäp aùc.
Than oâi! Thaät khoå thay
Vì ta töï löøa doái
Ñaõ xa lìa caùc naïn
Phaûi ñaït ñaïo xuaát theá
Sao laïi vì ngu si
Maø maëc tình buoâng thaû?
Caùc thaày Tyø-kheo ñoàng hoïc nghe Tyø-kheo beänh noùi keä xong, hoï laïi an uûi:
–Thaày ñaõ hoïc roäng nghe nhieàu, laïi giöõ giôùi vöõng chaéc, haõy bình tónh, taïi sao phaûi lo sôï ñeán nhö vaäy?
Thaày Tyø-kheo beänh noùi:
–Giôø ñaây toâi bò beänh taät nguy khoán, neáu caùc vò khoâng quan taâm chaéc laø toâi phaûi cheát.
Roài nöôùc maét raøn ruïa, thaày thöa vôùi ngöôøi anh:
–Xin huynh haõy xích laïi gaàn toâi moät chuùt. Vì toâi ngu si khoâng nghe lôøi huynh chæ daïy, nay toâi beänh naëng, chaéc phaûi luaân hoài. Xin huynh ruû loøng thöông, maø cöùu giuùp khieán cho toâi ñöôïc khoûi khoå.
Thaày noùi keä:
Cuøng ôû trong phaùp Phaät
Huynh ñaùng goïi Sa-moân
Thöôøng hay daïy baûo toâi
Toâi ngu si khoâng vaâng
Vì vieäc naøy neân toâi
Caøng sinh loøng hoái haän
Giöõa heø hôi noùng böùc
Löûa höøng höïc ñoát thieâu
Toâi phuï aân huynh daïy

Löûa aên naên hôn kia.
Nay toâi khoâng choã döïa
Chæ bieát quy y huynh
Luùc thoï thaân ñôøi sau
Quaùn saùt chôù queân toâi
Khieán sau gaëp Phaät phaùp
Trôû laïi ñöôïc xuaát gia
Khoâng luoáng maëc phaùp phuïc.
Taâm nguyeän ñaït ñaïo quaû
Caùc vieäc hoïc vaán khaùc
Boû heát khoâng ñeo ñuoåi
Tinh taán caàu giaûi thoaùt
Ngoaøi ra chaúng mong gì.
Giaû söû ñôøi töông lai
Caàu thaáy ñöôïc Chaân ñeá
Da thòt vaø gaân coát
Tuûy naõo coù khoâ caïn
Thaân maïng vaãn thong dong
Khoâng heà boû giaûi thoaùt
Laïi nguyeän thaân vò lai
Thöôøng xuyeân tu phaùp laønh
Saùu thôøi trong ngaøy ñeâm
Tinh taán khoâng boû pheá.
Thaày Tyø-kheo beänh noùi keä xong trong loøng raát hoaûng sôï. Thaày Tyø-kheo anh thaáy vaäy voâ cuøng lo laéng xoùt thöông noùi:
–Laønh thay! Laønh thay! Nay thaày raát aên naên vaø phaùt theä nguyeän. Tröôùc ñaây toâi ñaõ daïy thaày nhöng thaày khoâng chòu nghe lôøi, baây giôø aên naên laøm sao kòp?
Vò aáy beøn noùi keä:
Beänh taät ñaõ nguy khoán
Caùi cheát chaúng coøn xa
Tay chaân ñeàu raõ rôøi
Gioù ñao caét thaân kia
Thuoác thang khoâng trò ñöôïc
Thaày thuoác cuõng boù tay
Ngöôøi chung quanh ñeàu noùi:
Laï thay nhaát ñònh cheát.
Baø con, caùc phuï nöõ
Thaáy vaäy buoàn than khoùc

Saép cheát raát sôï haõi
Khoå kinh sôï, khoù taû.
Neáu nhö khi maïnh khoûe
Bieát cheát coù khoå naøy
Ai khoâng phaùt taâm ñaïo
Quyeát ñaït quaû giaûi thoaùt.
Khi treû tuoåi khoâng beänh
Löôøi bieáng chaúng tinh taán
Chæ toan tính caùc vieäc
Khoâng tu thí, giôùi, thieàn
Veà sau bò beänh naëng
Caùc caên nhö löûa ñoát
Saép bò thaàn cheát baét
Môùi aên naên tu thieän.

Thaày Tyø-kheo beänh qua ñôøi, ñöôïc sinh trôû laïi laøm ngöôøi. Khi aáy, thaày Tyø-kheo Ala-haùn duøng Thieân nhaõn quan saùt bieát choã cuûa thaày Tyø-kheo kia sinh veà neân ñeán nhaø aáy maáy laàn. Ñöùa beù daàn daàn khoân lôùn nhôø baø vuù boàng aüm. Baø ta boàng ñöùa beù ñeán Taêng phöôøng, tôùi choã vò La-haùn, vì beá khoâng chaët, lôõ tay laøm rôi ñöùa beù xuoáng ñaát, ñaàu ñaäp treân taûng ñaù. Ñöùa beù raát töùc giaän, cheát ñi, ñoïa vaøo ñòa nguïc. Vò Tyø-kheo A-la-haùn laïi duøng Thieân nhaõn quaùn saùt ñöùa beù, thaáy noù sinh vaøo choã raát khoå sôû trong ñòa nguïc.

Vò aáy lieàn noùi keä:

Than oâi, taøn teä thay!
Sinh choã khoù cöùu ñöôïc
Naêng löïc Phaät khoù cöùu
Huoáng ta sao cöùu ñöôïc!
Chuù taâm, tueä voâ laäu
Chaúng phaûi khoå tu ñöôïc
Trong ñòa nguïc khoå naõo
Khoâng heà coù chuùt vui
Taâm taïm vui khoâng coù
Laøm sao coù chuù taâm?
Do vì khoâng chuù taâm
Neân khoâng Tueä voâ laäu
Choã gian nan nhö vaäy
Laøm sao cöùu khoå ñöôïc?
Chòu khoå lôùn ñòa nguïc
Khoâng theå duï heát ñöôïc.
Neáu laïi coá phaùt theä

Caùi khoå cheát coõi ngöôøi
Ít coù theå duï ñöôïc
Khoå ñòa nguïc coøn hôn.
Nhö löûa ñoát cuûi khoâ
Khoâng luùc taïm maùt meû
Khoå ñòa nguïc cuõng vaäy
Chaúng coù taïm döøng nghæ.
AÁm thaân trong ñòa nguïc
Nhö ñoáng saét noùng chaûy
Khoå nhieät naõo ñoát thieâu
Khoâng theå naøo keå heát.
Theá neân ñöøng bieáng treã
Ngaøy ñeâm khoâng ngöøng nghæ
Sieâng naêng tu Chaùnh ñaïo
Khieán caùc khoå khoâng coøn.
Vì theá, tröôùc tu ñaïo
Heïn ñöôïc quaû giaûi thoaùt
Sau ñoù môùi hoïc roäng
Ñeå laøm anh laïc ñeïp.

CHÖÔNG 14 Neáu ai thaáy vieäc naøy haõy neân thöùc tænh. Söï giaøu sang vinh hieån ôû ñôøi khoâng toàn taïi laâu daøi. Toâi töøng nghe: Thuôû xöa, vua Chieân-ñaøn-keá-ni-tra ñònh ñeán thaønh Keá-ni-tra. Giöõa ñöôøng nhaø vua thaáy naêm traêm ngöôøi aên xin ñoàng thanh noùi: –Xin boá thí cho toâi! Nhaø vua nghe noùi lieàn sinh taâm tænh ngoä. Ngaøi nghó raèng: “Ñaùm aên maøy kia ñaõ thöùc tænh ta. Thuôû xöa, ta ñaõ töøng laø ngöôøi ngheøo khoå, neáu ngaøy nay ta khoâng boá thí thì sau naøy ta cuõng nhö hoï vaäy”. Nhaø vua lieàn noùi keä: Nhöõng ngöôøi naøy ñôøi tröôùc Nhieàu baïc tieàn, cuûa caûi Noùi raèng khoâng boá thí Nay bò ngheøo heøn ñaây. Neáu nay ta noùi khoâng Sau cuõng gioáng nhö vaäy. Luùc ñoù coù quan phuï töôùng teân Thieân Phaùp xuoáng ngöïa, chaép tay taâu vua: –Nhöõng keû aên xin ñeàu noùi “Xin boá thí cho toâi”. Vua ñaùp lôøi vò quan raèng: –Ta coù nghe lôøi aáy, nhöng söï hieåu cuûa ta vaø khanh khoâng gioáng nhau. Ngöôi hieåu raèng: “Ñaùm aên maøy naøy chæ coù moät vaán ñeà laø xin tieàn baïc cuûa caûi.” Coøn ta hieåu thì theá naøo, giôø ñaây seõ noùi cho khanh bieát. Khanh neân laéng nghe.

Vua lieàn noùi keä:
Nhöõng ñöùa beù aên xin
Ñeán ñaây thöùc tænh ta
Vôùi thaân töôùng ngheøo heøn
Hoï cho ta ñöôïc thaáy
Töï noùi chòu thaân naøy

Do boûn seûn khoâng thí
Bò buoâng lung doái gaït
Chòu thaân khoå naõo naøy.
Keû aên xin ngu heøn
Daïy ta nghóa theá naøy:
Chuùng cuõng töøng laøm vua
Nhö traêng giöõa caùc sao
Loïng baùu che treân ñaàu
Kyõ nöõ luoân tuùc tröïc
Keû haàu ñeàu trang nghieâm
Nghe vua ñeán traùnh ñöôøng,
Tuy coù ñuû nhöõng thöù
Kyø dieäu ôû treân ñôøi
Nhöng vì khoâng boá thí
Neân nay bò ngheøo heøn.
Phöôùc laïc meâ taâm khanh
Khoâng bieát khoå ñôøi sau
Vua loaøi ngöôøi neân bieát
Nay ta raát ñau khoå
Haõy neân tu boá thí
Chôù ñeå sau nhö ta.
Quan phuï töôùng Thieân Phaùp nghe keä xong, trong taâm raát vui möøng, chaép tay taâu
vua:
–Nhö lôøi Phaät daïy, thaáy ngöôøi khaùc chòu khoå phaûi töï quaùn saùt mình. Hoâm nay ñaïi vöông thaät hôïp vôùi yù Phaät, vöøa thaáy nhöõng ngöôøi aên xin kia ñaõ thöùc tænh ngay. Laønh thay ñaïi vöông! Ngaøi coù yù töôûng thaät tinh teá môùi nhö vaäy, ñaïi vöông thöùc tænh ñöôïc vieäc naøy vaø kheùo hieåu roõ yù nghóa Ñöùc Phaät ñaõ daïy. Ñaïi vöông thaät xöùng ñaùng laø baäc coù khaû naêng cai trò caû theá gian, ñuùng thaät laø chuû teå cuûa theá gian, khoâng heà luoáng doái. Vì sao? Vì ngaøi coù khaû naêng hieåu roõ yù nghóa saâu xa cuûa phaùp Phaät. Ngaøi laø ngöôøi thoâng minh neân thaáu ñaït, vì theá maø moïi ngöôøi ca tuïng ngaøi laø “Ngöôøi ñöùng ñaàu theá gian”.
OÂng noùi keä:
Ngöôøi ñöùng ñaàu phaûi vaäy
YÙ naøy laø voâ thöôïng
YÙ naøy khoù thöôøng haèng
Töï lôïi ñöôïc cuõng khoù
Thaân ngöôøi raát khoù ñöôïc
Tín taâm cuõng khoù sinh

Cuûa baùu laïi khoù ñuû
Ruoäng phöôùc khoù ñöôïc gaëp
Moãi moät vieäc treân ñaây
Thaät khoù maø gaëp gôõ.
Thí nhö ngoaøi bieån lôùn
Ruøa muø gaëp boïng caây
Caùc vieäc khoù nhö vaäy
Ñaïi vöông ñeàu coù ñuû.
Theá cho neân hoâm nay
Khoâng buoâng lung taâm yù
Thaân ngöôøi nhö aùnh chôùp
Chôït loùe chaúng döøng laâu
Tuy laø ñöôïc thaân ngöôøi
Mong manh khoù gìn giöõ
Khi cheát ñoâi maét nhaém
Tay chaân ñeàu xuïi lô
Tuy coù boán oai nghi
Tôùi lui khoâng töï do
Ñoâi maét ñaõ ñöùng troøng
Saép ñi vaøo coõi cheát,
Thaân thuoäc ôû hai beân
Thaáy vaäy ñeàu thöông khoùc
Ñöa tay sôø vaøo thaân
An uûi baûo ñöøng sôï
Nghe lôøi thaân quyeán khuyeân
Caøng taêng theâm thöông caûm
Chaéc chaén bieát seõ ñi
Vaøo con ñöôøng vónh bieät
Tuy coù nhieàu cuûa baùu
Nhöng khoâng theå mang theo.
Khi caùc maïch ngöng ñaäp
Nhan saéc ñeàu ñoåi thay
Maïng ñeán hoài caáp baùch
Nhö daàu heát ñeøn taét
Ñeán luùc nhö theá ñoù
Ai tu Boá thí ñöôïc.
Giöõ giôùi vaø Nhaãn nhuïc
Tinh taán vaø Thieàn, Trí
Giôø haáp hoái chöa ñeán

Neân chuyeân caàn tu taâm.

CHÖÔNG 15 Ngöôøi naøo khi saép cheát muoán ñem taøi saûn, vaät baùu ñeán ñôøi sau, ñieàu naøy khoâng theå coù, ngoaïi tröø ñem caùc coâng ñöùc boá thí. Neáu sôï ñôøi sau bò ngheøo naøn haõy neân tu boá thí. Toâi töøng nghe: Thuôû xöa, coù moät vò vua teân Nan-ñaø. Vò vua naøy chaát chöùa vaøng baïc chaâu baùu ñeå mang ñeán ñôøi sau, oâng ta thaàm nghó: “Baây giôø ta phaûi gom heát vaøng baïc chaâu baùu trong nöôùc laïi moät choã khoâng ñeå cho loït ra ngoaøi”. Vì tham gom taøi saûn cho neân nhaø vua ñem coâ con gaùi cuûa mình ñeå ôû treân laàu caùc daâm nöõ, roài sai ngöôøi haàu caän baûo: –Neáu coù ngöôøi ñem cuûa baùu ñeán ñaây caàu con gaùi ta, thì haõy ñöa ngöôøi aáy vaø caû cuûa caûi ñeán choã ta. Nhö theá nhaø vua gom heát tieàn baïc cuûa baùu caû nöôùc veà kho cuûa ngaøi. Baáy giôø, coù ngöôøi quaû phuï coù moät ñöùa con duy nhaát neân baø yeâu thöông voâ cuøng. Ngöôøi con trai naøy thaáy coâ con gaùi nhaø vua cöû chæ cao sang xinh ñeïp khoâng ai baèng, neân loøng yeâu say ñaém. Nhöng vì nhaø ngheøo quaù, khoâng bieát laáy gì ñeå laøm leã ra maét vôùi coâng chuùa neân buoàn baõ phaùt beänh, hôi thôû mong manh, thaân theå tieàu tuïy. Ngöôøi meï hoûi con: –Nguyeân nhaân vì sao con ñau oám nhö theá? Ngöôøi con thöa cho meï nghe söï thaät, roài noùi theâm: –Neáu con khoâng ñöôïc ñeán choã con gaùi nhaø vua kia chaéc chaén con seõ cheát. Ngöôøi meï noùi: –Taát caû tieàn baïc, vaät baùu trong nöôùc ñeàu heát saïch, bieát tìm cuûa baùu ôû ñaâu baây giôø. Baø meï suy nghó roài noùi vôùi con: –Cha con khi cheát trong mieäng coù ngaäm moät ñoàng tieàn vaøng. Neáu con ñaøo moä leân coù theå laáy ñöôïc ñoàng tieàn aáy ñeå ñeán gaëp coâ con gaùi kia. Theo lôøi meï noùi, chaøng lieàn ñi ñaøo moä cha, caïy mieäng laáy ñoàng tieàn vaøng. Sau ñoù y ñeán thanh laâu ñeå gaëp con gaùi vua, con gaùi vua sai ngöôøi ñöa anh ta vaø ñoàng tieàn vaøng trình dieän vua cha. Nhaø vua thaáy ñoàng tieàn vaøng beøn hoûi: –Tieàn baïc, chaâu baùu trong nöôùc, taát caû ñaõ thuoäc veà kho cuûa ta heát. Ngöôi kieám ñaâu ra ñoàng tieàn vaøng naøy ñem ñeán ñaây? Chaéc laø ngöôi tìm ñöôïc cuûa choân giaáu phaûi khoâng? Nhaø vua tìm ñuû caùch tra khaûo ñeå bieát roõ choã chaøng trai ñöôïc ñoàng tieàn vaøng. Chaøng trai taâu vua: –Thaät söï toâi khoâng ñaøo ñöôïc cuûa baùu trong ñaát, maø laø ñöôïc meï toâi noùi cho bieát: Khi cha toâi cheát, trong mieäng coù ngaäm moät ñoàng tieàn vaøng. Toâi ñaøo moä môùi laáy ñöôïc ñoàng tieàn vaøng naøy. Vua sai ngöôøi ñeán nôi kieåm chöùng xem hö thöïc. Söù giaû ñeán nôi quaû thaät coù thaáy choã ñeå ñoàng tieàn vaøng trong mieäng ngöôøi cha khi cheát. Sau ñoù nhaø vua môùi tin. Vua nghe xong vieäc naøy beøn suy nghó: “Tröôùc ñaây ta ñaõ gom goùp taát caû cuûa caûi, chaâu baùu mong giöõ nhöõng taøi saûn naøy ñeán ñôøi sau. Cha cuûa ngöôøi kia coù moät ñoàng tieàn vaøng coøn khoâng theå giöõ ñöôïc ñeå ñem ñi, huoáng chi ta coù quaù nhieàu”. Roài vua noùi keä: Tröôùc ta chuyeân gom goùp Taát caû caùc chaâu baùu Mong mang caùc tieàn, vaät Theo ta ñeán ñôøi sau Nay thaáy ngöôøi ñaøo moä

Laïi ñoaït laáy tieàn vaøng
Moät ñoàng coøn khoâng theo

Huoáng chi nhieàu chaâu baùu.
Vua laïi suy nghó raèng:
Phaûi tìm phöông caùch naøo
Khieán cho caùc chaâu baùu
Theo ta ñeán ñôøi sau?
Ngaøy xöa, vua Ñaûnh Sinh
Ñem theo caùc quaân lính
Vaø voi, ngöïa, baûy baùu
Ñeàu mang ñeán coõi trôøi,
La-ma laøm caàu coû
Ñeán ñöôïc thaønh Laêng-giaø,
Nay ta muoán leân trôøi
Maø khoâng coù caàu thang
Muoán ñeán thaønh Laêng-giaø
Laïi khoâng coù beán caàu
Nay ta khoâng phöông keá
Ñem baùu ñeán ñôøi sau.
Luùc aáy, coù vò quan phuï töôùng laø ngöôøi thoâng minh, bieát cô trôøi. OÂng ta bieát yù vua neân noùi:
–Ñieàu ñaïi vöông noùi thaät laø chí lyù. Neáu thoï thaân ñôøi sau thì phaûi caàn taøi vaät, cuûa baùu, nhöng nay chaâu baùu vaø voi ngöïa khoâng theå ñem ñeán ñôøi sau ñöôïc. Vì sao? Vì khi cheát ñi, chính caùi thaân naøy cuûa nhaø vua coøn khoâng theå ñem ñeán ñôøi sau, huoáng gì laø taøi vaät, cuûa baùu, voi ngöïa ö? Neáu muoán ñem chaâu baùu naøy ñeán ñôøi sau chæ coù caùch boá thí chaâu baùu aáy cho Sa-moân, Baø-la-moân vaø nhöõng ngöôøi ngheøo khoå xin aên, phöôùc baùo giuùp ngöôøi seõ ñeán taän ñôøi sau.
OÂng lieàn noùi keä:
Ngöôøi maët maøy ñeïp xinh
Ñeán nöôùc soi thaáy ñeïp
Ñeïp, xaáu tuøy maët hình
AÛnh hieän roõ trong nöôùc.
Maët ñeïp thì aûnh ñeïp
Maët xaáu thì aûnh xaáu
Thaân naøy maët nhö theá
Thaân sau maët ñeïp hôn.
Giôùi, tueä trang nghieâm thaân
Sau ñöôïc quaû ñaùng öa
Neáu ngöôøi laøm vieäc aùc
Sau chòu baùo raát khoå.
Tín taâm ñem taøi vaät

Cuùng döôøng meï, cha, thaày
Sa-moân, Baø-la-moân
Ngöôøi ngheøo naøn khoán khoå
Chính laø nöôùc ñôøi sau
Thaáy maët maøy trong ñoù
AÛnh nghieäp thí, giôùi, tueä
Cuõng laïi hieän trong ñoù.
Vua coù nhieàu ngöôøi haàu
Cung nhaân vaø theå nöõ
Quan quaân vaø thöù daân
Xöôùng kyõ aâm nhaïc thaûy
Tôùi ngaøy vua qua ñôøi
Tieác thöông ñöa ra moä
Xong roài trôû veà nhaø
Khoâng moät ai theo vua
Haäu cung, ngöôøi haàu thaûy
Kho taøng, caùc chaâu baùu
Ngöïa, voi, caùc xe baùu
Taát caû ñoà vui chôi
Laøng nöôùc, caùc nhaân daân
Vöôøn töôïc, choã vui chôi
Boû heát, ñi moät mình
Chaúng moät ai ñi theo
Chæ coù nghieäp thieän aùc
Theo maõi chaúng rôøi xa.
Con ngöôøi khi saép cheát phaùt ra hôi thôû khoø kheø naëng nhoïc, hoïng löôõi khoâ khoác, khoâng ñoå ñöôïc nöôùc, noùi naêng chaúng roõ raøng, maét môø khoâng thaáy gì, gaân maïch ngöng hoaït ñoäng, gioù laïnh nhö caét da thòt, tay chaân rôøi raõ. Caùc cô quan trong ngöôøi ñeàu ngöøng nghæ, khoâng coøn hoaït ñoäng, toaøn thaân ñau nhöùc nhö bò kim ñaâm. Khi taét hôi roài, ngöôøi cheát thaáy taát caû ñeàu muø tòt toái ñen nhö laø rôi xuoáng haàm saâu, ñi moät mình choán ñoàng roäng khoâng beø baïn. Chæ coù haïnh tu phöôùc laønh laø ngöôøi baïn thaân giuùp ñôõ ngöôøi ñoù maø thoâi. Ai lo ñôøi sau haõy mau tu phöôùc.
OÂng lieàn noùi keä:
Khi ngöôøi saép qua ñôøi
Coâ ñôn khoâng beø baïn
Nhaát ñònh seõ lìa boû
Taát caû ngöôøi thaân yeâu.
Moät mình choán toái taêm
Nôi ñaùng gheâ, ñaùng sôï

Ngöôøi thaân ñeàu lìa xa
Coâ ñoäc khoâng ai caû
Vì theá neân saém söûa
Löông khoâ baèng phaùp laønh.
Vì hieåu roõ nghóa naøy neân Ba-la-löu-chi duøng luïc keä ca ngôïi nhaø vua:
Tuy coù nhieàu chaâu baùu
Chöùa nhoùm nhö nuùi Tuyeát
Voi, ngöïa, caùc xe baùu
Möu thaàn vaø chuù thuaät
Chuyeân nghó luùc cheát ñeán
Khoâng theå cöùu giuùp ñöôïc
Neân tu caùc phaùp laønh
Chính mình ñöôïc lôïi laïc.
Baäc maét nhö sen xanh
Neân sieâng haønh giôùi, thí
Cheát laø noãi sôï lôùn
Ai nghe ñeàu sôï haõi.
Moïi loaøi trong theá gian
Khoâng moät ai khoûi cheát
Theá cho neân ñaïi vöông
Neân quaùn cheát laø khoå.
Baäc maét nhö sen xanh
Haõy neân tu nghieäp laønh
Chính mình ñöôïc lôïi laïc
Neân sieâng haønh giôùi, thí.
Khi ngöôøi ñaõ qua ñôøi
Cuûa caûi khoâng theo ñöôïc
Söùc maïnh vaø tuoåi treû
Khoâng theå ñeán hai laàn.
Baäc maét nhö sen xanh
Phaûi neân tu nghieäp laønh
Chính mình ñöôïc lôïi laïc
Neân sieâng haønh giôùi thí.
Di-löïc-na-haàu-sa
Da-da-ñeá ñaïi vöông
Vaø Truaân-ñaäu-ma-la
Baø-ca-phu-lôïi-phuû
Kieàu-ly-xaø-theá-phu
Duõ-vieät-taân-theá-ba

Nhöõng vò treân moïi ngöôøi
Caùc vò vua cao quyù
Binh lính vaø caùc quan
Thaûy ñeàu vaøo coõi cheát
Vui buoàn noái böôùc nhau
YÙ nieäm laàn löôït khôûi.
Baäc maét nhö sen xanh
Haõy neân tu nghieäp laønh
Giuùp mình ñöôïc vui söôùng
Neân sieâng haønh giôùi thí.
Cuûa baùu vaø vinh hoa
Ñoà naøy khoù tìm ñöôïc,
Phöôùc loäc chaúng thöôøng coù
Söùc löïc coù taêng giaûm,
Taát caû töôùng khoâng ñònh
Vua chuùa cuõng voâ thöôøng
Nhöõng vieäc raát khoù naøy Nay ñeàu ñöôïc ñaày ñuû. Baäc maét nhö sen xanh Neân tu caùc phaùp laønh Giuùp mình ñöôïc vui söôùng Haõy sieâng tu giôùi, thí. Ngöôøi coù nhieàu söùc maïnh Vöôït qua khoûi bieån lôùn Baäc tröôïng phu chuyeân nghó Vöôït qua ñöôïc caùc nuùi Ví laøm ñöôïc vieäc ñoù Vaãn chöa goïi laø khoù Ích lôïi cho ñôøi sau Vieäc naøy môùi laø khoù CHÖÔNG 16 Thaân naøy khoâng beàn chaéc.
Theá neân ngöôøi hieåu bieát phaûi bieát cuùng döôøng baäc Toân tröôûng. Ñaây goïi laø laáy phaùp khoâng beàn chaéc ñeå ñoåi laáy phaùp beàn chaéc. Toâi töøng nghe: Thuôû xöa, trong doøng hoï Maâu-ni coù vò vua teân A-duïc, laø ngöôøi kính tin Tam baûo. Neáu ôû choã yeân tónh maø gaëp ñeä töû Phaät, khoâng luaän laø lôùn hay nhoû, nhaø vua ñeàu xuoáng ngöïa cung kính ñaûnh leã döôùi chaân. Baáy giôø nhaø vua coù moät vò quan lôùn teân Da-xa, laø ngöôøi taø kieán khoâng coù ñöùc tin, thaáy nhaø vua leã kính caùc thaày Tyø-kheo nhö vaäy, sinh taâm huûy baùng thaäm teä vaø taâu vua: –Caùc Sa-moân naøy thuoäc ñuû taàng lôùp giai caáp ñi xuaát gia chaúng phaûi chæ coù doøng Saùt-ñeá-lôïi vaø Baø-la-moân, maø xen taïp caû doøng Tyø-xaù vaø Thuû-ñaø-la. Nhöõng ngöôøi naøy laøm ngheà thuoäc da hay deät vaûi vaø laøm ngoùi, gaïch, laøm thôï hôùt toùc, cuõng coù ngöôøi thuoäc doøng thaáp keùm Chieân-ñaø-la… Vì sao ñaïi vöông laïi ñaûnh leã hoï. Nhaø vua nghe noùi, laëng im khoâng ñaùp. Moät hoâm, nhaø vua nhoùm hoïp caùc quan lôùn vaø baûo hoï: –Hoâm nay ta caàn caùc loaïi ñaàu nhöng khoâng ñöôïc gieát haïi, cho pheùp caùc khanh ñöôïc tìm ñaâu ôû nhöõng con vaät töï cheát. Vua baûo caùc quan: –Hoâm nay khanh phaûi tìm ñöôïc caùi ñaàu con vaät moã giaùp. Laïi baûo vò quan khaùc: –Khanh phaûi tìm ñöôïc ñaàu con vaät kia. Cöù nhö vaäy, vua laàn löôït ban saéc leänh cho caùc quan phaûi tìm caùc ñaàu caùc loaøi vaät khaùc nhau, khoâng ñöôïc gioáng nhau. Rieâng Da-xa nhaø vua baûo: –Khanh phaûi laáy ñöôïc caùi ñaàu ngöôøi töï cheát. Taát caû caùc loaïi ñaàu ñoù ñeàu ñem ra chôï baùn. Caùc loaïi ñaàu nhö theá

ñeàu baùn ñöôïc, chæ coù ñaàu ngöôøi laø ai thaáy cuõng traùnh xa, khoâng chòu mua. Moïi ngöôøi thaáy caùi ñaàu ñeàu maéng Da-xaù: –Ngöôi chaúng phaûi Chieân-ñaø-la, Daï-xoa, La-saùt, sao laïi mang ñaàu ngöôøi cheát ñi

baùn!

Bò maéng chöûi, Da-xa taâu vua:

–Toâi baùn ñaàu ngöôøi khoâng ai chòu mua, ngöôïc laïi coøn bò hoï maéng chöûi nöõa.

Nhaø vua noùi:

–Neáu baùn khoâng ñöôïc thì ñem cho khoâng vaäy.

Da-xa tuaân leänh vua, vaøo trong chôï rao:

–Ai caàn ñaàu ngöôøi, seõ ñöôïc cho khoâng.

Ngöôøi trong chôï thaáy vaäy khoâng ai chòu laáy, laïi maéng chöûi nöõa. Da-xa xaáu hoå trôû veà ñeán choã vua, chaép tay noùi keä:

Ñaàu traâu, löøa, voi, ngöïa
Heo, deâ, caùc loaøi thuù
Taát caû ñöôïc ñònh giaù
Ngöôøi tranh nhau ñeán mua.
Caùc ñaàu ñeàu ñöôïc duøng
Chæ ñaàu ngöôøi hoâi dô
Khoâng moät ai duøng noù
Cho khoâng cuõng khoâng laáy
Laïi coøn bò maéng chöûi
Huoáng laïi coù ngöôøi mua.

Vua hoûi Da-xa:

–Khanh baùn ñaàu ngöôøi, taïi sao khoâng coù ai mua?

Daï-xa thöa:

–Thöa, vì ñaàu ngöôøi xaáu xa gheâ gôùm neân khoâng ai chòu mua caû.

Vua laïi hoûi:

–Chæ coù moät caùi ñaàu naøy ai cuõng gheùt boû, hay taát caû ñaàu ngöôøi ñeàu ñaùng gheùt boû?

Daï-xa ñaùp:

–Thöa, taát caû ñaàu ngöôøi ñeàu gheâ gôùm, chöù chaúng phaûi moät caùi ñaàu naøy thoâi ñaâu!

Vua baûo Da-xa:

–Theá thì caùi ñaàu cuûa ta cuõng bò moïi ngöôøi gheâ tôûm nhö theá sao?

Da-xa nghe vua noùi run sôï ñöùng im khoâng daùm traû lôøi. Vua laïi noùi:

–Ta cho pheùp khanh, cöù thaønh thaät maø noùi, ñöøng coù sôï. Caùi ñaàu naøy cuûa ta cuõng raát ñaùng kinh tôûm phaûi khoâng?

Da-xa thöa:

–Thöa, ñaàu vua cuõng vaäy.

Vua hoûi:

–Ngöôi coù chaéc laø nhö vaäy khoâng?

Da-xa traû lôøi:

–Thöa ñaïi vöông, chaéc chaén laø nhö vaäy.

Vua baûo Da-xa:

–Neáu nhöõng caùi ñaàu naøy sang, heøn... ñeàu ñaùng gheâ tôûm nhö nhau, taïi sao khanh laïi töï caäy laø thuoäc doøng doõi giaøu sang, xinh ñeïp, trí tueä ñeå kieâu ngaïo maø muoán ngaên caûn ta kính leã caùc vò Sa-moân Thích töû?

Vua lieàn noùi keä:

Chæ coù ñaàu ngöôøi naøy
Ai thaáy cuõng cheâ traùch
Ñem baùn khoâng giaù trò
Cho khoâng, gôùm traùnh xa
Xa thaáy ñeàu töùc giaän
Cho laø vaät gôùm gheâ.
Ñaàu naøy ñaày maùu muû
Baån thæu thaät ñaùng gôùm
Ñem ñaàu thaáp heøn ñaây
Ñoåi laáy ñaàu coâng ñöùc
Tuy khieâm cung cuùi ñaàu
Khoâng maûy may thua thieät.

Vua baûo Da-xa raèng:

Tuy ngöôi thaáy Tyø-kheo
Taïp chuûng vaø thaáp heøn
Vì khoâng thaáy beân trong
Coù ñaïo ñöùc chaân thaät.
Khanh ngu si taø kieán
Taâm u meâ roái loaïn
Cho mình Baø-la-moân
Rieâng ñöôïc phaàn giaûi thoaùt
Ngoaøi ra caùc doøng khaùc
Chaúng ñöôïc giaûi thoaùt gì.
Neáu muoán cöôùi gaû thì
Phaûi tìm doøng hoï quyù
Coøn neáu caàu phaùp laønh
Caàn doøng hoï laøm chi?
Neáu ngöôøi muoán caàu phaùp
Khoâng neân xeùt doøng hoï
Tuy sinh doøng hoï quyù

Gaây ra vieäc cöïc aùc
Moïi ngöôøi ñeàu cheâ traùch
Thì coi nhö thaáp keùm.
Doøng hoï tuy thaáp heøn
Beân trong thaät ñaïo haïnh
Ñaùng ñöôïc ngöôøi toân kính
Môùi ñaùng goïi toân quyù.
Ñöùc haïnh ñaõ ñaày ñuû
Vì sao khoâng kính leã.
Taâm aùc laøm thaân heøn
YÙ laønh laøm thaân sang
Sa-moân tu haïnh laønh
Ñuû tín, giôùi, thí, vaên
Theá neân haõy toân troïng
Vaø phaûi raát cung kính.
Ngöôøi gaây ra nghieäp aùc
Chaúng leõ khanh khoâng nghe
Hoï Thích taâm Ñaïi bi
Ñaáng Ngöu vöông chaùnh ñaïo
Phaùp do Ngaøi noùi ra
Ñem ba phaùp mong manh
Ñoåi ba phaùp vöõng chaéc
Phaät khoâng noùi hai lôøi
Neân ta khoâng daùm traùi
Neáu traùi lôøi Theá Toân
Khoâng ñöôïc goïi thaân thieän.
Thí nhö eùp mía ñöôøng
Laáy nöôùc vaø boû xaùc
Thaân ngöôøi cuõng nhö vaäy
Bò söï cheát eùp ngaët
Thi haøi choân xuoáng ñaát
Khoâng coøn tôùi lui nöõa.
Cung kính tu ñieàu laønh
Theá neân phaûi bieát raèng
Ñem thaân baïi hoaïi naøy
Ñoåi laáy phaùp beàn chaéc,
Gioáng nhö löûa chaùy nhaø
Ngöôøi trí xuaát taøi vaät
Nhö nöôùc chìm kho taøng

Cuõng neân mau xuaát baûo.
Thaân naøy roài baïi hoaïi
Neân ñoåi phaùp beàn chaéc
Ngöôøi ngu khoâng phaân bieät
Phaùp beàn hay khoâng beàn
Khi thaàn cheát chôït ñeán
Vaøo mieäng caù Ma-kieät
Vaøo ñuùng thôøi gian aáy
Raát kinh khieáp sôï haõi.
Nhö ñeå laïc thaønh toâ
Roài laïi thaønh ñeà hoà
Laáy laïc xong boû bình
Khoâng sinh khoå naõo nhieàu,
Thaân naøy cuõng nhö vaäy
Giöõ gìn phaùp chaéc thaät
Veà sau, khi cheát ñi
Khoâng heà sinh hoái haän.
Khoâng tu caùc haïnh laønh
Kieâu maïn vaø buoâng lung
Thaàn cheát boãng chôït ñeán
Phaù vôõ chieác bình thaân.
Taâm kia raát noùng böùc
Vaãn bò löûa ñoát thieâu
Phieàn lo duï nhö löûa
Bình söõa duï nhö thaân.
Ngöôi khoâng neân ngaên ta
Tu thieän giöõ phaùp beàn
Ngöôøi ngu si taêm toái
Töï noùi mình toân quyù
Ta caàm ngoïn ñuoác phaùp
Cuûa chö Phaät Theá Toân
Soi chieáu trong thaân ta
Sang heøn khoâng khaùc nhau
Thòt, da, gaân coát thaûy
Goàm ba möôi saùu thöù
Sang heøn ñeàu nhö nhau
Coù töôùng gì sai khaùc
Ñeïp, y phuïc toát
Caùc vaät coù khaùc nhau.

Ngöôøi trí neân sieâng naêng
Haønh cung kính leã baùi
Giaû söû laøm vieäc laønh
Goïi laø giöõ phaùp beàn.
Vì sao noùi ñieàu naøy?
Thaân nhö aùnh ñieän chôùp
Chuøm boït vaø ñoáng caùt
Caây chuoái khoâng chaéc thaät
Nhö thaân mong manh naøy
Tu thieän trong traêm kieáp
Vöõng nhö nuùi Tu-di
Vaø beàn nhö maët ñaát
Ngöôøi trí neân nhö theá
Ñoåi laáy phaùp chaéc thaät.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.